EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.5.2015
COM(2015) 205 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o povinném uvádění země původu nebo místa provenience u mléka, mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích a jiných druhů masa než hovězí, vepřové, skopové, kozí a drůbeží maso

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

o povinném uvádění země původu nebo místa provenience u mléka, mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích a jiných druhů masa než hovězí, vepřové, skopové, kozí a drůbeží maso

1. ÚVOD

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům (dále jen „nařízení o poskytování informací“)[1] zavádí soubor ustanovení o označování původu potravin.

Podle čl. 26 odst. 5 a 6 nařízení o poskytování informací musí Komise předložit Evropskému parlamentu a Radě řadu zpráv o možnosti rozšířit povinné označení původu na jiné potraviny. První zpráva o povinném uvádění země původu nebo místa provenience u masa použitého jako složka v balených potravinách byla přijata dne 17. prosince 2013[2].

Touto zprávou je splněna povinnost Komise předložit do 13. prosince 2014 Evropskému parlamentu a Radě zprávy týkající se povinného uvádění země původu nebo místa provenience u mléka, mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích a jiných druhů masa než hovězí, vepřové, skopové, kozí a drůbeží maso. Co se týká oblasti působnosti této zprávy, za mléko a mléčné výrobky se považují produkty definované v příloze VII části III nařízení (EU) č. 1308/2013. Dotčenými druhy masa je čerstvé a zmrazené maso z koní, králíků, sobů a jelenů, z farmové a volně žijící zvěře a z jiných ptáků než kuřat, krocanů, krůt, kachen, hus a perliček.

Jak je uvedeno v čl. 26 odst. 7 nařízení o poskytování informací, tato zpráva zohledňuje:

– potřebu informovat spotřebitele,

– proveditelnost povinného uvádění země původu nebo místa provenience u různých výrobků a

– analýzu nákladů a přínosů zavedení takovýchto požadavků pro provozovatele potravinářských podniků i správní orgány a rovněž posouzení jejich dopadu na vnitřní trh a na mezinárodní obchod.

Za účelem důkladného posouzení povinného označení původu potravin, jichž se tato zpráva týká, pověřily útvary Komise nezávislého poradce provedením průzkumu[3] (dále jen „studie“) s cílem analyzovat dopad různých scénářů označování. V této zprávě jsou projednána hlavní zjištění studie. Dobrovolné nebo povinné označení původu bylo posouzeno v devíti členských státech u konzumního mléka a u výrobků,

---

1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011 ze dne 25. října 2011 o poskytování informací o potravinách spotřebitelům, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006 a (ES) č. 1925/2006 a o zrušení směrnice Komise 87/250/EHS, směrnice Rady 90/496/EHS, směrnice Komise 1999/10/ES, směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/13/ES, směrnic Komise 2002/67/ES a 2008/5/ES a nařízení Komise (ES) č. 608/2004 (Úř. věst. L 304, 22.11.2011, s. 18).

2 COM(2013) 755, 17.12.2013.

3 http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/index_en.htm

v nichž se mléko používá jako složka, jako jsou sýry, jogurty atd., a rovněž v zemích, které jsou hlavními producenty koňského masa, králičího masa a masa zvěře.

2. POVINNÉ A DOBROVOLNÉ OZNAČENÍ PŮVODU

Pravidla týkající se povinného označení původu existují pro řadu produktů, například med[4], ovoce a zeleninu[5], nezpracované ryby[6], hovězí maso[7], olivový olej[8], víno[9], vejce[10], dovážené drůbeží maso[11] a lihoviny[12]. Jak je stanoveno v nařízení o poskytování informací, Komise přijala podrobná pravidla týkající se povinného označení původu čerstvého, chlazeného a zmrazeného vepřového, skopového, kozího a drůbežího masa[13]. Tato pravidla vyžadují povinné uvedení země, kde bylo zvíře chováno po podstatnou část svého života, spolu s uvedením země porážky. Od 1. dubna 2015 se budou nové požadavky vztahovat na balené maso, členské státy však mohou rozhodnout o jejich rozšíření i na nebalené maso.

Ačkoli podrobné údaje pro posouzení podílu potravinářských výrobků zapojených do dobrovolných režimů označování potravin na trhu nejsou dostupné, stávající zásoby ukazují, že odvětví mléka a masa vykazují relativně vyšší míru využití režimů označování potravin. Mléčné a masné výrobky prodávané na trhu EU jsou již označovány dobrovolně buď prostřednictvím režimu EU (CHOP, CHZO nebo ZTS[14]), nebo prostřednictvím soukromých či veřejných organizací (jako jsou seskupení hospodářských subjektů, maloobchodníci, nevládní organizace nebo orgány veřejné moci). Toto označení obvykle odkazuje na určitý členský stát nebo na nižší územní úroveň (region). Kritéria, která se v těchto dobrovolných režimech používají ke spojení určitých vlastností se zeměpisným původem, se mezi jednotlivými režimy mohou značně lišit.

---

4 Směrnice Rady 2001/110/ES o medu (Úř. věst. L 164, 3.6.2014, s. 1).

5 Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 543/2011 ze dne 7. června 2011, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 pro odvětví ovoce a zeleniny a odvětví výrobků z ovoce a zeleniny (Úř. věst. L 157, 15.6.2011, s. 1).

6 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1379/2013 ze dne 11. prosince 2013 o společné organizaci trhů s produkty rybolovu a akvakultury (Úř. věst. L 354, 28.12.2013, s. 1).

7 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1760/2000 o systému identifikace a evidence skotu, o označování hovězího masa a výrobků z hovězího masa (Úř. věst. L 204, 11.8.2000, s. 1).

8 Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 29/2012 ze dne 13. ledna 2012 o obchodních normách pro olivový olej (Úř. věst. L 12, 14.1.2012, s. 14).

9 Nařízení (EU) č. 1308/2013 ze dne 17. prosince 2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 671).

10 Nařízení Komise (ES) č. 589/2008 ze dne 23. června 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o obchodní normy pro vejce (Úř. věst. L 163, 24.6.2008, s. 6).

11 Nařízení Komise (ES) č. 543/2008 ze dne 16. června 2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o obchodní normy pro drůbeží maso (Úř. věst. L 157, 17.6.2008, s. 46).

12 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 110/2008 ze dne 15. ledna 2008 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení lihovin a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 1576/89 (Úř. věst. L 39, 13.2.2008, s. 16).

13 Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 1337/2013 ze dne 13. prosince 2013, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011, pokud jde o uvádění země původu nebo místa provenience u čerstvého, chlazeného a zmrazeného vepřového, skopového, kozího a drůbežího masa (Úř. věst. L 335, 14.12.2013, s. 19).

14 CHOP = chráněné označení původu; CHZO = chráněné zeměpisné označení; ZTS = zaručená tradiční specialita.

3. MLÉKO A JINÉ DRUHY MASA – PŘEHLED ODVĚTVÍ

3.1 Dodavatelský a zpracovatelský řetězec

Hlavními subjekty při předávání informací o původu dalšímu účastníkovi v potravinovém řetězci jsou mlékárny, jatka a zpracovatelské závody. Čím vyšší je míra vertikální integrace, tím snáze lze zajistit, aby byly v potravinovém řetězci předávány informace o původu. Naopak čím je zpracování složitější a náročnější, tím je označení původu obtížnější.

Údaje o struktuře mlékárenského průmyslu v EU, které byly získány při šetření, jež bylo provedeno v říjnu-listopadu 2009, ukazují, že malé a střední podniky produkující méně než 100 000 tun mléka představují 81 % zpracovatelů mléka a zpracovávají 28,5 % celkového objemu mléka. Ve velkých producentských členských státech se přibližně 50 % zpracování často soustředí do pěti největších podniků. Vzhledem ke skutečnosti, že produkt podléhá rychle zkáze a produkce je nepřetržitá, jsou zemědělci silně závislí na místních zpracovatelích. Zpracovatelé mléka zpravidla pořizují syrové mléko a jiné mléčné složky z více zdrojů a v mlékárnách, které se nacházejí v pohraničních oblastech, je obvyklé, že se v témže závodě zpracovává mléko vícečetného původu.

Druhy masa, jichž se tato zpráva týká, zpravidla také zahrnují krátké dodavatelské řetězce, často v rámci téhož členského státu. Maloobchodníci nakupují toto maso především od obchodníků na spotových trzích, na jatkách nebo v bourárnách. Koňské maso má delší dodavatelské řetězce s více zapojenými hospodářskými subjekty a s větším obchodem uvnitř EU i zahraničním obchodem.

3.2 Spotřeba mléka, mléčných výrobků a druhů masa, jichž se tato zpráva týká

Průměrná spotřeba na obyvatele v EU činí u konzumního mléka přibližně 62 kg, u sýrů 17 kg, u acidofilního mléka 16 kg, u smetany 5 kg, u másla 4 kg a u ostatních čerstvých mléčných výrobků 9 kg (Eurostat, 2013).

Trh s mlékem je v EU poměrně vyspělý a významné zvýšení spotřeby na obyvatele je pravděpodobné pouze v členských státech, které do EU vstoupily v minulém desetiletí, přičemž se předpokládá, že ve „starých“ členských státech poroste spotřeba pouze nevýznamně.

Spotřeba druhů masa, jichž se tato zpráva týká, představuje pouze 3 % celkové spotřeby masa v EU[15], ačkoli údaje od členských států nejsou vždy aktuální. Spotřeba koňského a králičího masa je významnější v Itálii, Francii, Španělsku, Belgii a Nizozemsku. Maso ze zvěřiny se spotřebovává především během lovecké sezóny, tj. od října do prosince.

3.3 Produkce a obchod

EU je do značné míry soběstačná, pokud jde o mléko a mléčné výrobky, přičemž téměř 65 % získaného mléka je zpracováno na spotřební výrobky určené většinou pro domácí trh. Z hlediska použití mléka představuje nejdůležitější segmenty výroba sýrů a čerstvých výrobků (53 resp. 43 milionů tun ekvivalentu mléka). Z hlediska objemu je výroba prášku (odstředěné a plnotučné mléko a syrovátka) a másla relativně menší (12 resp. 25 milionů tun ekvivalentu mléka). Obchod s těmito

[15] Posouzení dopadů – pracovní dokument útvarů Komise – Povinné uvádění původu pro nezpracované vepřové, drůbeží, skopové a kozí maso.
http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

výrobky uvnitř EU je nicméně značný (1,6 resp. 0,6 milionu tun), avšak méně významný než u sýrů (3,6 milionu tun). Objemy každý rok mírně kolísají v závislosti na nabídce a tržních podmínkách.

Dovoz mléčných výrobků je omezen na preferenční přístup udělený některým třetím zemím v rámci dvoustranných nebo mnohostranných dohod, zatímco vývoz mléčných výrobků představuje přibližně 10 % produkce mléka. Celkově je EU čistým vývozcem mléčných výrobků.

Roční produkce druhů masa, jichž se tato zpráva týká, se odhaduje pouze na 2 % celkové produkce masa v EU. Na králičí maso připadá přibližně 490 tisíc tun, na koňské maso 73 tisíc tun a na maso ze zvěřiny 131 tisíc tun (FAO, 2012), zatímco u ostatních druhů masa, jichž se tato zpráva týká, jsou údaje o produkci podstatně nižší. Obchod uvnitř EU zahrnuje téměř 52 tisíc tun koňského masa a 22 tisíc tun králičího masa, přičemž přibližně 25 tisíc tun představuje dovoz koňského masa ze třetích zemí, zejména z Argentiny, USA, Kanady a Mexika, a králičího masa dováženého především z Číny (více než 7 tisíc tun). Zvěřina se dováží především z Nového Zélandu.

3.4 Systémy sledovatelnosti v EU

Systém sledovatelnosti potravinářských výrobků v EU má zajistit bezpečnost potravin a není nutně vhodný pro předávání informací o původu v potravinovém řetězci:

– Bezpečnost potravin[16] vyžaduje evidenci údajů v potravinovém řetězci dle zásady „jeden krok dozadu – jeden krok dopředu“: provozovatelé potravinářských podniků musí být schopni identifikovat podniky, jimž byly jejich výrobky dodány, a podniky, z nichž pořídili suroviny. U potravin živočišného původu jsou stanoveny požadavky na předávání podrobnějších informací[17], aniž by se však vyžadovalo systematické odkazování na zemi původu nebo místo provenience použitých surovin.

– U výrobků živočišného původu je nutno uvést rovněž označení zdravotní nezávadnosti nebo identifikační označení uvádějící poslední výrobní/zpracovatelské/balicí zařízení a členský stát, v němž se toto zařízení nachází (článek 5 a příloha II oddíl I nařízení č. 853/2004)[18], to však nutně nesouvisí s původem nebo proveniencí použitých surovin.

– Ačkoli existují systémy identifikace a evidence živých zvířat, jejich fungování se u jednotlivých druhů liší a většina z nich nepředstavuje vhodný základ pro vytvoření informací potřebných pro úplné označení původu (místo narození/chovu/porážky).

– V případě masa, jehož se tato zpráva týká, existuje systém identifikace a evidence živých zvířat pouze pro koňovité (např. koně). Koňovité musí v případě přesunu v rámci EU v souladu s rozhodnutím Komise 2000/68/ES a

16 Článek 18 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1).

17 Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 931/2011 ze dne 19. září 2011 o požadavcích na sledovatelnost stanovených nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 pro potraviny živočišného původu (Úř. věst. L 242, 20.9.2011, s. 2).

18 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004 ze dne 29. dubna 2004, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu (Úř. věst. L 139, 30.4.2004, s. 55).

nařízením Komise (ES) č. 504/2008, kterým se stanoví pravidla pro identifikaci koňovitých narozených v Unii nebo dovezených do Unie, doprovázet identifikační doklad nebo průkaz. Tento systém však nezahrnuje povinnou centralizovanou databázi ke sledování přesunů zvířat. Probíhá práce na posílení požadavků na registraci a od roku 2016 budou platit nové požadavky[19].

4. POSTOJ SPOTŘEBITELŮ K POVINNÉMU OZNAČENÍ PŮVODU MLÉKA A JINÝCH DRUHŮ MASA

Podle průzkumu Eurobarometru z roku 2013[20] pokládá většina občanů EU za nezbytné uvádět původ mléka, ať už prodávaného jako takové, nebo použitého jako složka v mléčných výrobcích (84 %). Podobný procentní podíl (88 %) byl zaznamenán u masa, jehož se tato zpráva týká. I v těchto případech se však očekávání spotřebitelů ohledně přesných informací, které by měly být uvedeny pod pojmem „původ“, značně liší.

U mléka a mléčných výrobků se upřednostňovala země dojení nebo zpracování, zatímco u masa bylo hlavním předmětem zájmu místo, kde bylo zvíře chováno a poraženo, přičemž místo narození vzbuzovalo menší zájem. Informace na úrovni členského státu nebo třetí země se považovaly za vhodnější než regionální úroveň nebo úroveň „EU / mimo EU“.

Průzkumy spotřebitelů ukazují, že původ je při nákupu mléka, mléčných a masných výrobků důležitým faktorem, avšak až za cenou, chutí a datem minimální trvanlivosti / doporučené spotřeby.

Většina průzkumů však rovněž prokazuje, že v preferencích spotřebitelů existují mezi jednotlivými členskými státy významné rozdíly a stejně tak existuje rozpor mezi zájmem spotřebitelů o označení původu a jejich ochotou platit za tyto informace. Navzdory zájmu o informace o původu nejsou proto spotřebitelé nutně ochotni pořizovat výrobky za vyšší cenu, aby tyto informace získali. Různé metodiky prokazují, že je obtížné odhadnout skutečnou ochotu platit za tyto informace, a to buď z důvodu metodického zkreslení, nebo kvůli skutečnosti, že odpovědi spotřebitelů v průzkumu neodpovídají vždy jejich nákupnímu chování. V průzkumu Eurobarometru v roce 2013 pouze přibližně polovina spotřebitelů uvedla, že za získání informací o původu výrobků, jichž se tato zpráva týká, je ochotna zaplatit o 1–2 % více.

5. MOŽNÉ SCÉNÁŘE A ZPŮSOBY OZNAČENÍ PŮVODU

U mléka a mléka použitého jako složka

Předmětem posouzení jsou tyto scénáře:

– scénář č. 1 – zachování stávající situace (dobrovolné označení původu),

– scénář č. 2 – povinné označení původu jako „EU / mimo EU“ (nebo „země EU / třetí země“),

[19] Prováděcí nařízení Komise (EU) č. 2015/262 ze dne 17. února 2015, kterým se stanoví pravidla podle směrnic Rady 90/427/EHS a 2009/156/ES, pokud jde o metody identifikace koňovitých (nařízení o průkazu koňovitých) (Úř. věst. L 59, 3.3.2015, s. 1).

[20] http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb_special_419_400_fr.htm

– scénář č. 3 – povinné označení původu s uvedením členských států nebo třetí země, kde bylo mléko a) nadojeno nebo b) zpracováno.

U druhů masa

Předmětem posouzení jsou tyto scénáře:

– scénář č. 4 – zachování stávající situace (dobrovolné označení původu),

– scénář č. 5 – povinné označení původu s uvedením členských států nebo třetí země, kde zvíře strávilo podstatnou dobu chovu před porážkou, a rovněž místa porážky,

– scénář č. 6 – povinné označení původu s uvedením členských států nebo třetí země, kde se zvíře narodilo, bylo chováno a poraženo.

U masa volně žijící zvěře je jediným posuzovaným scénářem uvedení místa lovu.

U druhů masa, jichž se tato zpráva týká, se mimoto nebral v potaz scénář založený na možnosti „EU / mimo EU“ (nebo „země EU / třetí země“), a to kvůli omezenému zájmu spotřebitelů o takovýto široký geografický rámec, jak bylo potvrzeno během studie a v rámci studie o dopadech povinného označení původu u vepřového, drůbežího, skopového a kozího masa[21].

Vedle toho nebyla vzata v potaz možnost týkající se povinného označení na regionální úrovni v rámci EU kvůli velmi vysokým nákladům na zavedení (nutnost zřízení podrobnějších systémů sledovatelnosti a potřeba větší segmentace dodavatelského řetězce) spolu s neexistencí harmonizované právní definice této územní úrovně v Unii.

6. POSOUZENÍ DOPADŮ A ANALÝZA NÁKLADŮ A PŘÍNOSŮ JEDNOTLIVÝCH SCÉNÁŘŮ

6.1 Dopad na chování spotřebitelů

Odhad dopadu označení původu na spotřebitele z hlediska analýzy nákladů a přínosů je obtížný. Označení původu poskytuje spotřebitelům dodatečné informace, aby se mohli na základě těchto informací lépe rozhodnout, které potraviny budou nakupovat a konzumovat. Označení původu bývá spotřebiteli celkově spojováno s řadou pozitivních vlastností, včetně jakosti.

Podle scénářů založených na zachování stávající situace s dobrovolným označením původu by byly informace o provenienci výrobku poskytovány v závislosti na poptávce spotřebitelů. To by neuspokojovalo plně požadavky spotřebitelů na poskytování systematických informací o původu, bylo by to však více v souladu s omezenou ochotou spotřebitelů platit za povinné informace o původu.

Pokud se hospodářské subjekty rozhodnou uvádět informace o původu dobrovolně, je to prezentováno jako přidaná hodnota výrobku a způsob ovlivnění nákupních rozhodnutí spotřebitelů, pro něž jsou tyto informace důležité.

U mléka a mléka použitého jako složka

Scénáře založené na povinném označení původu, a to jako „EU / mimo EU“ nebo „členský stát“, by spotřebitelům systematicky poskytovaly informace o původu.

[21] http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2013/ia_meat_origin_labelling.pdf

Možnost „EU / mimo EU“ by pouze odlišovala produkci EU od produkce třetích zemí. Jelikož se toto označení pokládá za příliš obecné, z hlediska spotřebitele se nevyplatí jakkoli kvůli tomu zvyšovat cenu. Naopak scénář založený na možnosti „členský stát“ se pro spotřebitele jeví jako užitečnější, zejména je-li označení původu uvedeno s ohledem na místo dojení. Naopak mlékárny upřednostňují uvedení místa zpracování, což lze zavést mnohem snáze.

U druhů masa

Z průzkumu vyplývá, že se spotřebitelé zajímají především o místo, kde bylo zvíře chováno a poraženo (nebo uloveno).

Případ odvětví koňského masa s nedávnými skandály a následným negativním vnímáním ze strany veřejnosti vedl k žádostem různých organizací a institucí o zevrubnější informace.

6.2 Ekonomické dopady

6.2.1 Provozní náklady provozovatelů potravinářských podniků

Ve studii bylo zjištěno, že s výjimkou dobrovolného označení, kdy se provozní náklady nezmění, by nové povinnosti týkající se povinného označení znamenaly pro provozovatele potravinářských podniků dodatečné náklady.

U mléka a mléka použitého jako složka

Scénáře založené na možnostech „EU / mimo EU“ a „členský stát“ by znamenaly provozní problémy a vyžadovaly by dalekosáhlé úpravy, zejména v případě mléčných složek smíšeného původu.

Náklady na označení původu konzumního mléka by závisely na stanovených pravidlech a charakteristikách každého závodu. Zatímco označení místa zpracování by bylo mnohem jednodušší, uvedení místa dojení by bylo problematické v případě zpracovatelů, kteří pořizují mléko z různých zdrojů, a zavedení takovéhoto označení by mělo za následek dodatečné provozní náklady. V případě smíšeného původu daného produktu se mohou náklady lišit, je-li nutné označit několik členských států / třetích zemí. Pokud by byla tato možnost zachována, byla by zapotřebí další technická práce za účelem stanovení přípustných odchylek a dolních mezí, při jejichž překročení by bylo nutno uvést členský stát původu (jelikož je mléko tekutý produkt, přirozeně se smíchá, jakmile je dáno dohromady).

Na rozdíl od mléka určeného pro přímou spotřebu se označení původu mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích jeví v praxi jako mnohem obtížnější, a tudíž i nákladnější, zejména u vysoce zpracovaných mléčných výrobků s několika výrobními fázemi a v případě přepravy mléčných složek na velké vzdálenosti. Provozovatelé potravinářských podniků, kteří používají mléčné složky vícečetného původu, by byli nepříznivě dotčeni těmito skutečnostmi:

– Nejvýznamnější nákladové položky vyzdvižené ve studii se týkají úpravy způsobů pořizování dodávek, možných změn ve skladbě dodavatelů, přechodu na menší výrobní dávky, přizpůsobení výrobních procesů k oddělení výrobků podle původu, přizpůsobení balení/označování a zavedení/úpravy systémů sledovatelnosti.

– Náklady se mohou lišit v závislosti na konkrétní provozní situaci u dotčených provozovatelů potravinářských podniků, dotyčném mléčném výrobku a mléčné složce a zavedených systémech sledovatelnosti.

Z analýzy vyplynulo, že by dodatečné náklady byly v rozmezí od zanedbatelných nákladů až do výše 8 % výrobních nákladů na úrovni zpracovatele, některé podniky však tvrdí, že by za zvlášť nepříznivých podmínek mohly dosáhnout až 45 %.

U druhů masa

– Náklady by byly v porovnání s velkoobchodní cenou poměrně nízké (méně než 3 %) a lišily by se v závislosti na velikosti a poloze podniku. Větší podniky pořizující dodávky na domácím trhu nebo z jedné třetí země by mohly náklady absorbovat snadněji. Tyto náklady by zahrnovaly nutnost posílit sledovatelnost v navazujících částech dodavatelského a zpracovatelského řetězce.

– Čím složitější jsou pravidla týkající se označování, tím nákladnější je úprava systémů identifikace živých zvířat.

– Hospodářské subjekty zpracovávající maso z několika míst provenience by v zájmu snížení provozních nákladů přeorientovaly své dodávky tak, aby byl původ homogenní.

6.2.2 Konkurenceschopnost, obchodní a investiční toky

Konzultanti, kteří byli pověřeni provedením studie, odhadují, že by povinné označení původu spotřebitele případně tlačilo k pořizování domácích výrobků. Došlo by proto k určitému opětovnému znárodnění jednotného trhu.

U mléka a mléka použitého jako složka

– V případě scénáře založeného na možnosti „EU / mimo EU“ se očekává, že vnitřní trh nebude příliš dotčen. Zpracovatelé by pravděpodobně přešli k nižšímu počtu dodavatelů mléčných složek, aby se vyhnuli složitosti plynoucí z původu v několika zemích EU a třetích zemích, s možným dopadem na mezinárodní obchod.

– Odbytiště mléka a mléčných složek smíšeného původu by byla v případě povinného uvádění členských států omezenější. Provozovatelé potravinářských podniků by patrně zaznamenali růst cen surovin, jelikož jejich celková dodavatelská základna by byla omezenější.

U druhů masa

– Rozsah dopadu jednotlivých scénářů by byl u většiny druhů masa, jichž se tato zpráva týká, mírný. Naopak změny v dodavatelském řetězci koňů mohou vést k segmentaci obchodu uvnitř EU a k snížení počtu zprostředkovatelů. Provozovatelé potravinářských podniků mohou mimoto považovat za nákladově efektivnější úpravu struktury dodávek (zdroje dodávek, velikost dávek, snížení počtu zprostředkovatelů) než modernizaci vnitřního systému sledovatelnosti, aby mohli současně zpracovávat produkty vícečetného původu.

– Dopady povinného označení původu by se dotýkaly zejména těch třetích zemí, které v současnosti vyvážejí určité množství nezpracovaného masa do Unie. Zahraniční obchod s masem drobné zvěře a volně žijících ptáků prakticky neexistuje a obchod uvnitř Unie je velmi omezený.

6.2.3 Regulační zátěž pro podniky

Provozovatelům potravinářských podniků vzniknou dodatečné správní náklady kvůli nutnosti zaznamenávat původ dodávek a upravit systém sledovatelnosti.

Obecně budou menší mlékárny závislé na místních dodávkách dotčeny méně než odběratelé mléka u velkých podniků. Rovněž menší jatka a bourárny, které zvířata pořizují obvykle v místě, by nebyly nuceny upravit významně své způsoby pořizování dodávek, a tudíž by jim nevznikly vysoké dodatečné náklady. Velká část zátěže by se proto týkala mlékáren/jatek působících v pohraničních oblastech a mlékáren/jatek nacházejících se v oblastech, které nejsou soběstačné, pokud jde o syrové mléko / maso.

Ve studii bylo odhadnuto, že by se zátěž oproti současné situaci nezměnila, pokud by označení původu bylo i nadále dobrovolné, a podle předpokladů se jen mírně zvýší, pokud by bylo v případě konzumního mléka povinné uvádění členského státu.

Dodatečná zátěž by mohla být naopak značná, pokud by bylo nutno uvádět členský stát původu u vysoce zpracovaných a směsných produktů, jako jsou jogurty a mléčné dezerty. Vysoká zátěž uložená výrobcům potravin v souvislosti s kontrolami by je nutila pořizovat mléko z méně zemí na úkor jednotného trhu.

V případě masa, jehož se tato zpráva týká, zastávají konzultanti pověření provedením studie názor, že by se podnikům po nezbytném období pro přizpůsobení podařilo snížit dodatečné jednotkové náklady, zejména co se týká správních nákladů. Dopad by byl patrný pouze u hospodářských subjektů v odvětví koňského masa s významnými rozdíly mezi koňmi chovanými na maso ve specializovaných zemědělských systémech (s omezeným významem z kvantitativního hlediska) a ostatními koňmi.

6.2.4 Zátěž pro orgány veřejné moci

Ačkoli studie neobsahuje podrobné číselné údaje, uvádí malý nárůst nákladů na kontroly v případě povinného označení „EU / mimo EU“ u konzumního mléka.

V případě povinného označení členského státu by byly náklady vyšší a značně by závisely na úrovni podrobnosti požadovaných informací o původu, tj. místu zemědělské činnosti / dojení nebo zpracování/porážky.

Zavedení modelu „místo narození/chovu/porážky“ u koňského masa by bylo nákladné. Stávající systém sledovatelnosti a identifikace mimoto neposkytuje příslušnému orgánu vždy zevrubné informace o místu narození a chovu koně.

Zvýšení zátěže vede obecně k potřebě většího počtu pracovníků, kteří provádějí kontroly dokladů. Pokud by se nezvýšily finanční prostředky přidělené kontrolním orgánům ze státního rozpočtu, mohl by očekávaný nárůst času zaměstnanců vést k snížení četnosti kontrol nebo ke změně priorit, což by mohlo mít za následek rovněž vyšší riziko podvodů. Zátěž pro orgány veřejné moci by bylo možno zmírnit, pokud by byly za provádění úředních kontrol zavedeny poplatky. Tyto náklady by byly provozovateli potravinářských podniků prostřednictvím cen obvykle přeneseny na další účastníky v řetězci.

6.2.5 Náklady pro spotřebitele

Zachování stávající situace pravděpodobně nepovede k celkovému růstu cen. Je-li uváděn původ, jsou dodatečné náklady obvykle přeneseny na spotřebitele, jelikož výrobky se prodávají za vyšší cenu.

Poskytování povinných informací o původu na úrovni členského státu podle očekávání povede k vyšším nákladům, které budou většinou přeneseny na

spotřebitele, ale i na výrobce. Přesné podíly se liší v závislosti na odvětví, dotčeném členském státě a míře vertikální integrace a koncentraci trhu.

6.2.6 Dopady na životní prostředí a sociální dopady

Tyto dopady nebyly ve studii analyzovány. Lze však předpokládat, že pokud budou poskytovány podrobnější informace o původu, budou spotřebitelé upřednostňovat „místní potraviny“, nebo budou dokonce aktivně odmítat výrobky z jiných zemí. To může mít dopad na přepravu živých zvířat, syrového mléka, mléčných složek a mléčných/masných výrobků. To, zda se to ukáže jako příznivé pro životní prostředí (např. z hlediska snížení emisí skleníkových plynů), nelze zjistit, jelikož se většina obchodu uvnitř EU uskutečňuje mezi sousedními zeměmi, kdy mohou být vzdálenosti ve skutečnosti kratší než v rámci některých členských států. Jiné scénáře než dobrovolné označení mohou vést k mírnému zvýšení odpadu z produktů.

Zavedení povinného uvádění členského státu na štítku by mohlo podpořit rovněž nákupní chování zaměřené více na místní výrobu a případné změny ve spotřebě, vyloučení zprostředkovatelů, změny v pořizování dodávek a zpracování. To může mít i dominový efekt na zaměstnanost, povede-li růst cen k určitému snížení spotřeby.

6.3 Výhody a nevýhody jednotlivých způsobů povinného označení původu u mléka, mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích a jiných druhů masa

V níže uvedených tabulkách jsou shrnuty výhody a nevýhody možných způsobů povinného označení původu:

– u mléka a mléka použitého jako složka:

Způsob povinného označení původu		Výhody	Nevýhody
Mléko	Místo prvního zpracování	– Nízké náklady (< 1 %)	– Žádný údaj o původu syrového mléka
	Místo dojení	– Nízké náklady (< 1 %) – Užitečné informace pro spotřebitele na úrovni členského státu / země	– Nezbytné další systémy sledovatelnosti u výrobních závodů, které pořizují mléko vícečetného původu – V případě vícečetného původu problematické z technického hlediska – Dopad na přeshraniční obchod – Nutnost stanovit minimální přípustnou odchylku v případě pořizování dodávek z více zdrojů
Mléko použité jako složka v mléčných výrobcích	Místo prvního zpracování syrového mléka	– Nízké náklady (< 1 %), je-li zvolena možnost EU / mimo EU, s výjimkou vysoce	– Žádný údaj o původu mléka – Nezbytné další systémy sledovatelnosti

		zpracovaných výrobků	u výrobních závodů, které pořizují mléko vícečetného původu – V případě vícečetného původu problematické z technického hlediska – Dopad na obchodní toky – Nutnost stanovit minimální přípustnou odchylku v případě pořizování dodávek z více zdrojů – Vysoké náklady v případě původu z několika zemí (až 8 % na úrovni členského státu a až 45 % na úrovni jednotlivých výrobních závodů)
	Místo dojení	Užitečné informace pro spotřebitele na úrovni členského státu / země	– Nezbytné další systémy sledovatelnosti u výrobních závodů, které pořizují mléko vícečetného původu – Obzvláště problematické v případě vícečetného původu – Dopad na obchodní toky – Nutnost stanovit minimální přípustnou odchylku v případě pořizování dodávek z více zdrojů – Vysoké náklady v případě původu z několika zemí (až 8 % na úrovni členského státu a až 45 % na úrovni jednotlivého výrobního závodu)

– u druhů masa, jichž se tato zpráva týká:

Způsob povinného označení původu		Výhody	Nevýhody
Koňské maso	Místo narození + místo chovu + místo porážky	– Poskytuje spotřebitelům užitečné informace na úrovni členského státu / země – Zajišťuje důvěru spotřebitelů	– Dodatečné systémy sledovatelnosti – Problematické v případě informací o narození, pokud by nebyla řádně sledována pravidla týkající se identifikace – Problematické v případě několika míst chovu – Omezené použití kvůli nízké míře výskytu baleného koňského masa
	Místo minimální doby chovu před porážkou + místo porážky	– Klade větší důraz na poslední fáze života zvířete	– Dodatečné systémy sledovatelnosti – Nutnost stanovit minimální dobu chovu v rámci celé doby chovu – Omezené použití kvůli nízkému výskytu baleného koňského masa
Králičí maso + maso farmové zvěře a ptáků	Místo narození + místo chovu + místo porážky	– Poskytuje spotřebitelům užitečné informace na úrovni členského státu / země	– Místo narození: není důležité v případě krátkých výrobních cyklů – Byl by nezbytný dodatečný identifikační systém – Dodatečné systémy sledovatelnosti – Mohou být ovlivněny obchodní toky
	Místo minimální doby chovu před porážkou + místo porážky	– Klade větší důraz na místo chovu a konečné porážky zvířete – Poskytuje spotřebitelům užitečné informace na úrovni členského státu / země	– Dodatečné systémy sledovatelnosti – Nutnost stanovit minimální dobu chovu v rámci celé doby chovu – Mohou být ovlivněny obchodní toky
Maso volně žijící zvěře a ptáků	Místo lovu	– Poskytuje spotřebitelům užitečné informace na úrovni členského státu / země	– Dodatečné systémy sledovatelnosti – Mohou být ovlivněny obchodní toky – Omezené použití kvůli nízkému výskytu

			baleného masa

7. ZÁVĚRY

U potravin, jichž se tato zpráva týká, se mohou v současnosti spotřebitelé (pokud chtějí) rozhodnout pro mléčné nebo masné výrobky, u nichž provozovatelé potravinářských podniků uvádějí informace o původu dobrovolně. To může představovat vhodnou možnost, aniž by byla výrobnímu odvětví a orgánům uložena dodatečná zátěž.

Povinné označení původu by u většiny výrobků, které byly ve zprávě posouzeny, znamenalo vyšší regulační zátěž, a je proto třeba uvážit, zda je rovnováha mezi náklady a přínosy taková, aby to odůvodňovalo povinné uvádění tohoto údaje.

Z této zprávy plynou i další zjištění:

– Navzdory zájmu spotřebitelů o původ mléka, mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích a masa, jehož se tato zpráva týká, je patrné, že celková ochota spotřebitelů platit za tyto informace je malá.

– Vezmou-li se v úvahu scénáře založené na povinném označení původu, je patrné, že spotřebitele upřednostňují uvádění tohoto údaje na úrovni členského státu.

– Ačkoli náklady na označení původu mléka mohou být obecně nízké, dopad na hospodářské subjekty by nebyl rovnoměrný, jelikož některé subjekty by musely zavést dodatečné systémy sledovatelnosti, což by znamenalo podstatné zvýšení nákladů, zejména v případě hospodářských subjektů usazených v pohraničních oblastech nebo v oblastech, které nejsou soběstačné, pokud jde o mléko.

– Studie prokazuje, že povinné označení původu mléka použitého jako složka v mléčných výrobcích může mít za následek nepříznivé ekonomické dopady a další požadavky na sledovatelnost a u vysoce zpracovaných výrobků by bylo obtížné.

– V případě uložení povinného označení původu masa, jehož se tato zpráva týká, by vznikly dodatečné provozní náklady.